

LATVIJAS REPUBLIKA
IZGLĪTĪBAS UN ZINĀTNES MINISTRIJA
VALSTS SPECIĀLĀS IZGLĪTĪBAS CENTRS

Reģ. Nr. 90002322254, adrese: Blaumaņa iela 22, Rīga, Latvija, LV-1011
Tālrunis: +371 67212258, fākss: +371 67212258, e-pasts: vsic@vsic.gov.lv, mājaslapa: www.vsic.gov.lv

METODISKIE IETEIKUMI

Metodiskie ieteikumi individuālā izglītības plāna sastādīšanai un īstenošanai

Metodiskie ieteikumi individuālā izglītības plāna sastādīšanai un īstenošanai paredzēti pedagogiem un/vai atbalsta komandas speciālistiem, lai plānotu individuālo pedagoģisko darbu ar bērniem, kuriem ir attīstības traucējumi.

Metodiskie ieteikumi sastāv no šādām daļām:

Ievads

1. Individuālā izglītības plāna izveides principi.
2. Individuālā izglītības plāna izveides uzdevumi.
3. Individuālajā izglītības plānā nepieciešamā informācija.
4. Individuālā izglītības plāna izveides un īstenošanas soļi.
5. Izglītības procesa organizēšanas nosacījumi.
6. Iespējamā sadarbība ar vecākiem.
7. Plāna īstenošanas izvērtējums.

Pielikumi

Ievads

Katram bērnam vai jaunietim ir savas spējas, temperaments, veselība, mācīšanās stils un intereses. Bērni ir atšķirīgi, un viņu vajadzības ir dažādas. Ir gadījumi, kad mācību process, temps un saturs ir jāpiemēro konkrētam bērnam un svarīgi atzīmēt ikviena individuālos sasniegumus. Skolotāja uzdevums ir izprast katra bērna grūtības un saskatīt katra stiprās puses, balstoties uz tām, sniegt viņam palīdzību, kā arī izvērtēt bērna veikumu.

Ar individuālu pieeju izglītībā tiek radīti labvēlīgi apstākļi katra bērna vispusīgai attīstībai, zināšanu un prasmju apguvei. Lai bērns ar speciālām vajadzībām veiksmīgāk iekļautos izglītības procesā un apgūtu sociālās prasmes, nepieciešams izstrādāt individuālo izglītības plānu.

Individuālais izglītības plāns ir bērna spējām pielāgota izglītības procesa organizēšana, ievērojot bērna pieredzi, prasmes, izziņas procesu īpatnības un izglītības standartā un mācību priekšmetu programmās izvirzītos mērķus un uzdevumus.

Individuāla pieeja ir svarīgs nosacījums kvalitatīvai izglītības nodrošināšanai, paredzot izglītošanās iespējas tiem bērniem, kuriem vispārpieņemtie attīstības veicināšanas paņēmieni ir izrādījušies neefektīvi. Individualizācija nozīmē to, ka skolotājs realizē radošu un diferencētu pieeju mācību procesa plānošanā un īstenošanā. Pedagoģi atsakās no frontāla mācīšanās procesa un nepieprasa vienādus mācību sasniegumus vienā un tajā pašā laikā no visiem bērniem.

Individuālo izglītības plānu izstrādā pedagoģis kopā ar atbalsta komandu (speciālais pedagoģis, logopēds, psihologs, sociālais pedagoģis vai citi speciālisti) un bērna vecākiem.

Plānu nepieciešams izstrādāt bērniem, kuriem ir Valsts pedagoģiski medicīniskās komisijas vai pašvaldības pedagoģiski medicīniskās komisijas atzinums par speciālās izglītības nepieciešamību un/vai pedagoģis bērnam konstatējis mācīšanās grūtības vai cita veida atbalsta pasākumu nepieciešamību.

1. Individuālā izglītības plāna izveides principi:

1. Mērķi un uzdevumi ir izvirzīti, ievērojot izglītības programmu un bērna individuālās vajadzības.
2. Precīzi apzinātas bērna stiprās un vājās puses, lai noteiktu nepieciešamo mācību saturu, metodes un līdzekļus.
3. Bērna, vecāku, pedagogu un speciālistu plānota sadarbība mērķu un uzdevumu sasniegšanai.
4. Paredzēts bērna pašvērtējums kā viena no vērtēšanas formām.
5. Izstrādāti kritēriji, kurus pārbaudot var secināt, vai mērķis un uzdevumi ir sasniegti.
6. Plānošana ir elastīga.

2. Individuālā izglītības plāna izveides uzdevumi:

1. Sniegt atbalstu un palīdzēt apgūt mācību saturu ikvienam bērnam, kuram nepieciešama speciāla palīdzība izglītības programmas apguvē.
2. Noteikt bērnam piemērotus un reāli sasniedzamus mērķus un uzdevumus.
3. Veicināt vecāku, pedagogu un speciālistu sadarbību kopēja mērķa sasniegšanai.
4. Izvērtēt mācību saturu, metodes, līdzekļus un bērna sasniegumus noteiktā laika posmā.

3. Individuālajā izglītības plānā nepieciešamā informācija

Individuālo izglītības plānā jāiekļauj informācija par bērnu, norādot viņa vārdu, uzvārdu, klasi, izglītības iestādi. Pirms uzdevumu izvirzīšanas svarīgi noteikt esošo bērna attīstības līmeni, kā arī noskaidrot bērna stiprās puses (bērna intereses, vēlmes, prasmes un iemaņas; pozitīva bērna attieksme pret kādām noteiktām aktivitātēm; mācīšanās stils) un vājās puses (bērna attīstības traucējumi, mācīšanās un socializācijas grūtības, kuras traucē sasniegt nepieciešamos rezultātus un iekļauties kolektīvā).

Plānojot mērķi un uzdevumus, jābalstās uz bērna stiprajām pusēm un jāpalīdz apgūt mācību saturu ar bērnam piemērotām metodēm, paņēmieniem un mācību līdzekļiem.

Piemēram, ja bērnam ir izteikta vizuālā atmiņa, bet nepadodas matemātisko darbību veikšana galvā, tad bērnam piedāvājam uzskates vai izdales materiālus ar kuriem praktiski darbojoties viņš nonāk līdz rezultātam.

Būtiski iekļaut plānā informāciju par tiem pedagogiem un atbalsta komandas speciālistiem, kuri piedalīsies plāna realizācijā un kādi būs viņu uzdevumi un atbildība. Lai izvērtētu bērna sasniegtos rezultātus, jāizstrādā kritēriji, ievērojot izglītības standartu vai mācību priekšmetu programmas, pēc kā redzami bērna mācību sasniegumi, sociālās un saskarsmes prasmes, kā arī bērna attīstības līmenis. Ikvienam bērnam jānodod iespēja piedalīties pārbaudes darbos un savu spēju līmenī parādīt sasniegto. Pamatojot nepieciešamību, iespējams skolēnu no pārbaudes darbiem atbrīvot. Tomēr iesakām ikvienam skolēnam dot iespēju piedalīties pārbaudes darbu kārtošānā (gan skolas, gan valsts noteiktajos).

Plāna izstrādē iesaistītās personas vienojas par nepieciešamajiem atbalsta pasākumiem ikdienas mācību procesā un pārbaudes darbos. *Piemēram, pagarināts laiks patstāvīgā darba veikšanai, materiāli palielinātā drukā, atbilstošs pamudinājums, papildu skaidrojums, kartītes ar vārdiem, atgādnēs u. c. un speciālistu atbalsts (logopēda, surdopedagoga, tiflopedagoga, psihologa u.c.)*

4. Individuālā izglītības plāna izveides un īstenošanas soļi

Lai uzskatāmāk parādītu plāna izveides un īstenošanas secību, nepieciešams ievērot vairākus soļus. Katrā no soļiem tiek realizēti noteikti pasākumi, kuri savstarpēji saistīti un nodrošina pēctecību.

1.	Informācijas apkopošana: <ul style="list-style-type: none">• dokumentācijas izpēte;• informācija par bērna psihisko (garīgo) un fizisko attīstību;• informācija par iepriekšējo izglītību;• sarunas ar bērnu, vecākiem, pedagogiem un citiem speciālistiem;• novērošana un testēšana.
2.	Informācijas izvērtēšana un darbības virziena noteikšana: <ul style="list-style-type: none">• nosaka, kāda palīdzība bērnam nepieciešama;

	<ul style="list-style-type: none"> • nosaka bērna stiprās un vājās puses; • vienojas ar speciālistiem, kuri sniegs palīdzību; • saskaņo speciālistu sniegtās palīdzības veidus; • nosaka atbildības sadali starp pedagogiem, speciālistiem un vecākiem.
3.	<p>Individuālā izglītības plāna izstrāde:</p> <ul style="list-style-type: none"> • izvirza mērķi noteiktam periodam un atbilstošus uzdevumus; • plāno mācību saturu, metodes, mācību procesa tempu un organizāciju; • izvēlas vērtēšanas formas un izstrādā kritērijus; • vienojas par sadarbību ar vecākiem; • saskaņo un apstiprina plānu atbilstoši izglītības iestādē noteiktajai kārtībai.
4.	<p>Individuālā izglītības plāna īstenošana:</p> <ul style="list-style-type: none"> • iepazīstina un izsniedz vecākiem izveidotā plāna kopiju; • katra uzdevuma izpildi nodrošina ar konkrētām aktivitātēm; • īsteno mācību priekšmetu un grupu nodarbību aktivitātes konkrētam bērnam, kas atšķiras no pārējai klasei vai grupai organizētajām; • pastāvīgi seko plāna izpildei un veic korekcijas, ja tas nepieciešams (elastīgi maina uzdevumus, darba paņēmienus, praktiskās nodarbības, pielāgojumus). • regulāri informē vecākus par bērna paveikto.
5.	<p>Individuālā izglītības plāna izvērtēšana, korekcija:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pēc izstrādātajiem kritērijiem atzīmē attīstības dinamiku kartē vai citā dokumentā bērna sasniegumus; • kopā ar vecākiem un speciālistiem izvērtē bērna mācību un audzināšanas sasniegumus; • vienojas par turpmākajiem individuālā atbalsta pasākumiem.

Lai individuālā izglītības plānā izvirzītu bērna attīstības mērķi un uzdevumus, vispirms jānosaka, kāda veida palīdzība bērnam vajadzīga.

Mērķis ir vēlamais rezultāts, ko gribam sasniegt noteiktā laika periodā bērna attīstībā. Atbilstoši izvirzītajam mērķim izvēlas uzdevumus, darba organizācijas formas un piemērotas pedagoģiskās metodes. Svarīgi mērķi precīzi formulēt, lai būtu

iespējams pārbaudīt, vai tas ir sasniegts. Ja tas tā nav, jāturpina strādāt, izvēloties jaunus mērķus un uzdevumus vai citas darba metodes.

Uzdevumi ir noteikti atbilstoši izvirzītajam mērķim un palīdz apgūt mācību saturu. Tiem jābūt īsiem, konkrētiem un sasniedzamiem noteiktā laika periodā.

Individuālais darbs nozīmē pielāgotu jau esošo saturu, konkrēta bērna spējām (viens temats visiem bērniem neatkarīgi no viņu individuālajām atšķirībām). Jāļauj katram audzēknim strādāt tieši viņam atbilstošā tempā.

5. Izglītības procesa organizēšanas nosacījumi:

1. Pielāgot mācību saturu bērnam (sagatavot piemērotus materiālus, izvēlēties atbilstošas mācību metodes).
2. Pielāgot mācību materiālus, lai bērns uzdevumus varētu veikt atbilstoši savām spējām.
3. Izmantot starppriekšmetu saikni, *piemēram, mācīt lasīt, izmantojot vienkāršus tekstus vēsturē, ģeogrāfijā, u.c.*
4. Palīdzēt apgūt darba laika organizēšanas un patstāvīgas mācīšanās prasmes.
5. Attīstīt sociālās prasmes un darba iemaņas.

Piemērojot atbilstošu mācību saturu, mācību procesa tempu un organizāciju, pateicoties individuālajai pieejai, ir iespējams nodrošināt arī tādu bērnu attīstību, kuriem ir smagi vai vairāki attīstības traucējumi.

Individuālā izglītības plāna izveidē, īstenošanā un izvērtēšanā ir svarīgi iesaistīt arī bērna vecākus. Ja vecāki nepiekrīt piedalīties plāna izstrādē, bet piekrīt šāda plāna īstenošanai bez viņu līdzdalības, tad atbildīgais pedagogs plānu izstrādā un īsteno kopā ar atbalsta komandu. Ja vecāki nepiekrīt arī individuālā izglītības plāna īstenošanai, tad atbildīgais pedagogs to fiksē protokolā, un šāds plāns netiek izstrādāts, jo nav vecāku piekrišanas.

6. Iespējamā sadarbība ar vecākiem:

1. Izzināt vecāku vēlmes saistībā ar bērna izglītošanu.
2. Pārrunāt bērna stiprās un vājās puses.
3. Vienoties ar vecākiem, kā palīdzēt bērnam mācīties un atbalstīt viņus (kopīga mācīšanās mājās, dienas režīma strukturēšana, bērnam spēju un talantu veicināšana u.c.), un ietekmēt pozitīva pašvērtējuma veidošanos.

4. Vienoties par saziņas veidu (sarunas, dienasgrāmata, telefona zvani u.c.).
5. Izrunāt sasniegtos rezultātus, apspriest turpmāk veicamo darbu.

7. Plāna īstenošanas izvērtējums

Plāna izvērtēšanā piedalās visi tie pedagogi un speciālisti, kuri bija iesaistīti plāna īstenošanā. Ja tā izstrādē un/vai īstenošanā piedalījušies arī bērna vecāki, tad pie paveiktā izvērtēšanas tiek pieaicināti arī viņi un pats bērns, ja tas nepieciešams.

Izvērtējot plānu, tiek pārrunāts, kas izdevies, kādas izmaiņas un papildinājumi plānā nepieciešami. Analizē pielietoto mācību materiālu, metožu, paņēmieni efektivitāti. Pārrunā, kādi būtu nākamie veicamie soļi, ar kādiem speciālistiem vēl nepieciešams sadarboties, kā arī izvērtē bērna attīstības līmeni.

Bērna sasniegumus pedagogi analizē noteiktā laika periodā (ne retāk kā reizi ceturksnī) pēc iepriekš izstrādātiem kritērijiem.

Ievērojot Fizisko personu datu aizsardzības likumu, informācija, kura iekļauta individuālajā izglītības plānā, izpaužama tām personām, kuras iesaistītas plāna realizācijā.

Individuālā plāna īstenošana ir komandas darbs, kas prasa bērna, vecāku un speciālistu regulāru sadarbību un izglītības iestādes administrācijas atbalstu.

Pielikumos piedāvājam 2 individuālo izglītības plānu paraugus:

1. Izvērsta individuālā izglītības plāna paraugs (pielikums Nr.1).
2. Individuālā izglītības plāna paraugs (pielikums Nr.2).

Pielikumā Nr.3 piedāvājam attīstības dinamikas karti un kritēriju paraugus, pēc kuriem karte aizpildāma. *Piemēram, iegūtos rezultātus (minimālais vērtējums – 1 punkts, maksimālais vērtējums – 5 punkti) atzīmē attīstības dinamikas tabulā, pēc tam īsi komentē, kam pievērst uzmanību.*

Pedagogs var veidot savus individuālos izglītības plānus, ievērojot plāna izveides principus, uzdevumus un soļus.

Direktors

G.Vasiļevskis

M. Liepniece

67439616